

Институтът по философия и социология при БАН (ИФС – БАН) е водеща научна организация в сферата на хуманитарните и социалните науки, профилирана в следните дейности:

- Провеждане на комплексни теоретични и емпирични, фундаментални и приложни, философски, социологически и науковедски изследвания на знанието, ценностите, човека и обществото в съответствие с академичните, националните и европейските критерии и световните тенденции в развитието на науката.
- Обучение на специалисти в академичните дисциплини философия, социология и наукознание и техните подразделения.
- Извършване на експертна и консултантска дейност за нуждите на управлението и организацията на всички сфери на социалната практика, свързани с потребностите на социално-икономическото, културното и политическото развитие на България и с развитието на науката като социален феномен.

Уебсайт: <https://ips-bas.org/>

Фейсбук страница на ИФС: <https://www.facebook.com/iphs.bas/>

Фейсбук страница: Докторанти на Института по философия и социология на БАН

1. Изследователски проекти

• „Етика и бъдеще“ (2021–2024 г.)

„Етика и бъдеще“ е колективен научен проект на Секция „Етически изследвания“ към ИФС, в който участват и учени от много други университети в страната. Проектът се фокусира върху значението, което етиката има при легитимирането на различните пътища към бъдещето на човечеството – т. нар. „политики за бъдеще“. Разграничението между „добро“ и „зло“ започва да се появява на все повече места, които доскоро настояваха на своята пълна еманципация от всякакви морални съждения. Проектът има три взаимно балансиращи се центъра:

– опазването на околната среда и действията, насочени към ограничаване на човешкото въздействие върху изменението на климата и към адаптиране на човечеството към глобалното затопляне, което все по-често се определя като неизбежно;

– развитието на биотехнологиите и техния потенциал да променят радикално биологичната природа на човека;

– виртуализацията на социалните взаимоотношения: процеси, които бяха значително ускорени след продължилата повече от година и половина пандемия COVID-19 и наложените от правителствата във връзка с това мерки за осигуряване и поддържане на физическа дистанция.

И трите посоки на изследване колонизират етически по своята същност аргументи, за да търсят решения на настоящи и бъдещи проблеми.

Включването на българската етическа общност в опитите за осмисляне на моралните ценности, стоящи зад политиките за бъдеще, би могло да даде възможност както за по-задълбочено изследване на възникващите конфликти, така и за формулирането на устойчиви принципи, които да бъдат интегрирани при възприемането на едни или други законови регулации. Инвестирането в капацитета на българската етическа общност е пряка инвестиция и в бъдещето на България и в опитите за постигането на неговата легитимност.

Ръководител на проекта: проф. д.н. Стоян Ставру (ръководител на Секция „Етически изследвания“) – stoyan.stavru@gmail.com

Сайт на секцията с повече информация за проекта: <https://ethicsbas.wordpress.com/>

• „Преосмисляне на българското образование в контекста на XXI век“ (2021–2023 г.)

Идеята на проекта „Преосмисляне на българското образование в контекста на XXI век“ се оформя в разгара на COVID-пандемията през 2020 г., когато в българските училища е въведено обучение от разстояние в електронна среда (ОРЕС).

Проектът отговаря на необходимостта да се преосмислят понятията и методологиите в образованието и да се рефлектира върху процесите, които са в основата на структурирането на образователната система – социални, политически и технологични. Сред основните задачи са:

1. Анализ на фундаменталната същност на дигиталните технологии с оглед на техния потенциал да трансформират процесите на създаване, усвояване и предаване на познание. Концептуално изследване на потенциала на дигиталните технологии да преструктурират когнитивни функции като мислене, учене, въображение и креативност.
2. Проучване на състоянието на дистанционното образование в българските училища по време на пандемичната ситуация от COVID-19. Анализ на успехите и установените добри практики, трудностите, грешките и проблемите през периода;
3. Проучване и идентифициране на грешките и причините за неуспехите на дигиталната форма на обучение в страните, които въведоха дистанционна форма на образование без предварителен опит и подготовка, в отговор на натиска на пандемичната ситуация (Италия);
4. Проучване и идентифициране на добри практики в държавите с изпитани форми на дигитално обучение, които плавно преминаха към масово дистанционно обучение по време на пандемията. Анализ на възможностите за заимстване на добри практики (Финландия).

Екипът на проекта обединява изследователи с различни интереси в областта на философията: доц. д-р Христина Амбарева (ръководител), проф. д.ф.н. Богдана Тодорова, доц. д-р Мариана Тодорова, доц. д-р Благовеста Николова, доц. д-р Ива Манова, гл. ас. д-р Невена Иванова, гл. ас. д-р Ива Куюмджиева, гл. ас. д-р Силвия Пенчева.

Публикациите включват: 1) специализиран тематичен брой на сп. *NotaBene* „Pandemics, Knowledge and Education“, 2) тематичен сборник „Philosophy Nowadays: Reflections on Education and the Digital Transformation of Knowledge“, 3) колективна статия в обобщение на панелна дискусия, проведена

през есента на 2022 г. „Какви нови визии за българското училищно образование налагат процесите на дигитализация и автоматизация от последните няколко десетилетия?“.

Към момента по проекта се подготвят две нови публикации: тематичен брой на сп. „Философия“ и ръководство с основните философски дискурси за образованието, открити в процеса на работа като важни за осмисляне на целите и формата на образователния процес. До януари 2023 г. всички разработени материали ще бъдат достъпни на сайта на проекта на адрес: <https://rethinkingeducationfor21century.wordpress.com/>

За контакти и въпроси: ambareva@yahoo.com

• Проект „Обществен капацитет за справедлив зелен преход“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ към МОН, договор КП-06-Н55/13, ноември 2021 – ноември 2024 г.

Научен колектив:

доц. д-р Мария Желязкова (ръководител)
доц. д-р Венета Кръстева
проф. д-р Духомир Минев
гл. ас. д-р Жана Цонева
д-р Николай Янев

Зеленият преход изисква формирането на адекватни политики за извършване на промени. Една от основните предпоставки за създаване на такива политики е наличието на обществен капацитет, разбран като социално ефективен процес на вземане на решения, с включен широк кръг от участници и възможности за участие в процесите на енергиен преход, включително и на най-засегнатите.

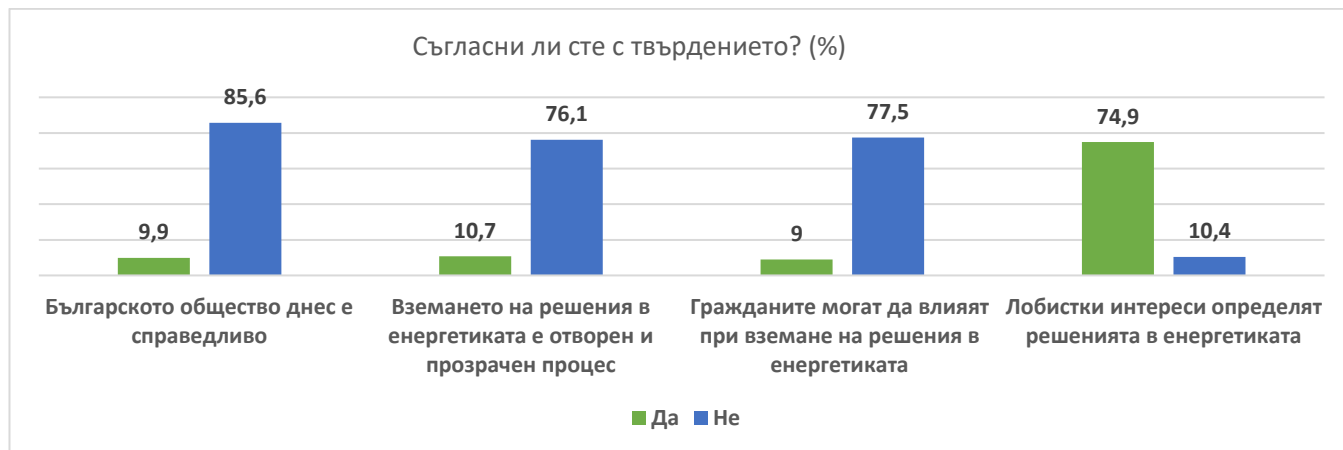
Основна цел на проекта е: Да допринесе за решаване на сложната задача за осъществяване на справедлив зелен преход у нас чрез: а) съчетаване на социални и екологични цели; и б) разработване на механизми за включване на гражданите в процесите на разработване и прилагане на адекватни политики.

Логиката и последователността на основните стъпки на изследването е:

- да се идентифицират базисни характеристики на обществото, които формират неговия (обществения) капацитет;
- да се изберат показатели, които описват състоянието на тези характеристики;
- да се проведат изследвания за установяване състоянието на тези показатели.

Разработихме концептуална рамка и методологични инструменти за получаване на данни чрез: дълбочинни интервюта с експерти; фокус групи с различни заинтересовани страни; национално представително проучване; и граждански панели.

Резултати от изследването показват, че са необходими просветени усилия, за да бъдат българските граждани активни изпълнители по отношение на справедливия зелен преход, а не пасивни получатели и недоволни оценители. Съществуващата загриженост и осъзнаване на проблемите, свързани с изменението на климата и необходимостта от преминаване към по-щадящи природата енергийни източници и поведение, се сблъскват с тревоги, че това ще доведе до увеличаване на бедността и влошаване на стандарта на живот. Необходими са съществени промени и предпоставки за това гражданите да реализират адекватно правото си на участие в развитието и да се убедят, че преходът може да бъде справедлив.

Интернет страница на проекта: <https://zelenprehod.blogspot.com/p/home.html>

Електронна поща: mariadjeliazkova@gmail.com; veneta_krust@abv.bg

• **I SKILL – „Индустриални отношения и социален диалог за стимулиране на включващо обучение на възрастни“**, финансиран от EUROPEAN COMMISSION DG Employment, Social Affairs and Inclusion, договор No. VS/2021/0208, 2022-2023, ръководител на екипа от ИФС – проф. д.с.н. Пепка Бояджиева

Проектът има за цел да осигури сравнителни знания за това как индустриалните отношения и социалният диалог допринасят за обучението на възрастни. Той се стреми да идентифицира ключови механизми, инструменти и успешни фактори за социалния диалог, ориентирани към подобряване на експертния опит и насърчаване на приобщаващо и справедливо качествено обучение на възрастни за цифрова и зелена икономика. Конкретните задачи на проекта са: 1) Да се разработи аналитична рамка за изследване как индустриалните отношения и социалният диалог могат да подкрепят приобщаващото и ефективно обучение на възрастни; 2) Да се оцени емпирично връзката между характеристиките на индустриалните отношения и социалния диалог и участието и резултатите от обучението на възрастни в ЕС27; 2) Да се проучи еволюцията на политическата рамка и ролята на социалните партньори и други заинтересовани страни в обучението на възрастни за зеления и цифров преход на ниво; 4) Да се предостави сравнителен анализ на ролите, програмите и социалните партньори в обучението на възрастни и обмена на опит в контекста на различни държави; 5) Да се идентифицират условията, при които индустриалните отношения улесняват достъпа до обучение, особено на тези възрастни, които са склонни да бъдат изключени, като същевременно гарантират качеството и резултатите от обучението; 6) Да се предоставят доказателства за това как различните структури на управление и политически мерки влияят върху резултата от индустриалните отношения и социалния диалог за обучението на възрастни; 7) Да се проучи ролята на индустриалните отношения и социалния диалог за подпомагане на развитието на ключови стратегически вериги на стойност, което същевременно гарантира приобщаване.

Лица за контакт: проф. д.с.н. Васил Киров – vassil.kirov@gmail.com;

доц. д-р Габриела Йорданова, имейл: gabriela.m.yordanova@gmail.com

• „От умения към способности и възможности за реализация (Skills2Capabilities)“

„От умения към способности и възможности за реализация“ (Skills2Capabilities) е проект, който си поставя за цел да изследва и разбере как системите за формиране на умения трябва да се развиват, за да могат да подкрепят хората за осъществяване на преходи на пазара на труда – за промяна на работни позиции, на работодатели или дори на сектори – и по този начин да се намали нивото на несъответствия на уменията, което би могло да възникне. Проучването е посветено на способностите, от които хората все повече ще се нуждаят, за да могат ефективно да се справят с промените на пазара на труда.

В проекта се обръща внимание както на търсенето, така и на предлагането на умения. От гледна точка на търсенето изследването разглежда уменията и способностите, които се търсят сега и в бъдеще. От гледна точка на предлагането той анализира начина, по който търсените способности се отразяват в професионалното образование и обучение. Резултатите от работата по проекта ще осигурят на вземащите решения в изпълнителната власт и в образованието по-добро разбиране на способностите, които системите, развиващи умения, ще трябва да предоставят в бъдеще.

Проектът е състои от набор от взаимосвързани дейности, групирани в четири тематични стълба:

- Преосмисляне на моделите за предлагане на умения (подобряване ефективността на политиките в тази област и подобряване гъвкавостта, проактивността и устойчивостта на системите за професионално обучение, развитие на изкуствения интелект и ученето през целия живот).
- Изследване на нововъзникващи модели на търсене на умения и свързаните с това несъответствия.
- Институционални отговори на възникващи модели на търсене на умения и на свързаните с тях несъответствия.
- Уроци за политиката и практиката: разбиране на начините за развитие и подобряване на системите на професионално обучение.

Проектът е финансиран по програмата на ЕС за научни изследвания и иновации Хоризонт Европа по договор № 101094758 с тригодишен срок на изпълнение (2023–2025 г.) и се осъществява от консорциум от учени и изследователи от общо девет европейски държави. ИФС е партньор по проекта, с научен колектив: доц. д-р Петя Илиева-Тричкова – ръководител на екипа; проф. д-р Пепка Бояджиева; доц. д-р Венета Кръстева; гл. ас. д-р Светлана Александрова; докторант Ралица Димитрова.

Сайт на проекта: www.skills2capabilities.eu

Ръководител на проекта: доц. д-р Петя Илиева-Тричкова – petya.ilievat@gmail.com

• „Личностни и институционални стратегии за превенция и управление на рискове: специфики и детерминанти“ (договор КП-06 ПН55/15 от 2021 г. с ФНИ)

Актуалността от разработване на темата се определя от факта, че поради изключителната динамика на процесите в съвременния свят и тяхната взаимна обвързаност, промените в едни или други звена от веригата на социални взаимодействия пораждаат множество следствия, които увеличават неопределеността в системата и пораждаат различни рискове. Многообразието на

рисковете и спецификата на стратегиите за превенцията и управлението им предпоставят мултидисциплинарен подход при изследването, който да позволи използването на теоретико-концептуалния и методологически апарат на няколко науки.

След идентифициране на потенциалните рискове, като заслужаващи особено внимание са определени рискове за икономическата (бедност, безработица) и физическата сигурност на хората (здравни и от престъпно посегателство), рискове, произтичащи от миграционните процеси, природни, екологични. Конструираният модел за изследване се фокусира върху възприемането и оценката на рисковете, стратегиите за превенция, отреагирането при превръщането им във факт, очакванията и оценките за дейността на държавните и други структури за превенция на рисковете и за минимизиране и неутрализиране на отрицателните им последици. Този модел е приложим за изследването на широк кръг рискове и може да се използва при последващи изследвания и за целите на сравнителни анализи.

За реализация на теренните изследвания е разработен съответен инструментариум. Най-крупното емпирично изследване по проекта е национално представително за пълнолетното население; проведено през декември 2022 г. Освен него е проведена анкета сред студенти от ВУ в четири града, интервюта с представители на малкия бизнес, който е особено уязвим в проблемни ситуации, със селскостопански производители, с експерти от различни сфери на дейност.

Ръководител: проф. д-н Анна Мантарова (ИФС – БАН) – anna.mantarova@abv.bg

Екип: доц. д-р Люба Спасова, гл. ас. д-р Ана Попова, гл. ас. д-р Рада Смедовска, докторант Биляна Иванова и докторант Даниела Василева (ИФС – БАН); проф. дин Пламена Йовчевска (СА), доц. д-р Тони Димов (ИДП – БАН).

• **„Динамика на неравенствата във висшето образование и обучението за възрастни: Сравнителен анализ на социалната справедливост“** – JustEdu (2020–2024), Национална програма „Вихрен“, Фонд „Научни изследвания“

Проектът предлага поглед отвъд обсебващите ни потребности на всекидневието, отвъд критериите на материалната полза и в края на краищата – отвъд разбирането за живота и образованието като счетоводна сметка от приходи и разходи. Той се фокусира върху въпроси като: Какво означава социална справедливост във висшето образование и образованието на възрастни? Какви неравенства съществуват във висшето образование и обучението за възрастни и кои социално-икономически и културни фактори ги обуславят? Какви са последиците от неравенствата във висшето образование и обучението на възрастни? Какви други ползи, освен икономическите, има от висшето образование и обучението на възрастни за отделните индивиди и обществото като цяло? Колко важно е завършването на висше образование и продължаващото образование за самочувствието на хората, за тяхното самоуважение, а също и за признанието, което получават от другите? За да отговори на тези въпроси, проектът се базира на различни теоретични идеи, както и на анализи на мащабни международни сравнителни изследвания и на образователните политики на страни от Източна и Западна Европа спрямо Африка в периода 1960–1990 г. Резултатите от проекта имат значение за теоретичното осмисляне на комплексния характер на неравенствата и социалната справедливост във висшето образование и обучението на възрастни. Те могат да се използват и като надеждна база за формулирането на политики за развитието на образованието

като индивидуално и обществено благо, до което хората имат справедлив достъп и което е свързано както с икономически ползи, така и с личностно усъвършенстване, удовлетворение и признаване.

Сайт на проекта: <https://justedu2020.eu/>

Ръководител на проекта: проф. д.с.н. Пепка Бояджиева – pepka7@gmail.com

2. Изследователски проекти, включващи стажове, теренни изследвания, обучения

• Национален консорциум „SHARE ERIC България“

ИФС е координатор на национален консорциум „SHARE ERIC България“ на научната инфраструктура „Проучване на здравето, остаряването и пенсионирането в Европа (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe – SHARE) в партньорство със СУ „Св. Климент Охридски“, финансирана от МОН, в качеството на финансов координатор на Националната пътна карта за научна инфраструктура 2017–2023 г. (НПКНИ).

В екипа на ИФС-БАН участват доц. д-р Екатерина Маркова (нац. координатор), доц. д-р Габриела Йорданова, проф. д.с.н. Румяна Стоилова, проф. д.с.н. Васил Киров, доц. д-р Алексей Пампоров и Диана Ненкова.

Екипът на СУ „Св. Климент Охридски“, ръководен от проф. д. икон. н. Желю Владимиров, създава университетски учебни програми за бакалаври и магистри на основата на лонгитюдни панелни данни от SHARE.

В рамките на консорциума SHARE ERIC Bulgaria (август 2018 – август 2019 г.) е създаден Специализиран научноизследователски и приложен SHARE-България център, за да се подпомага използването на базата данни SHARE и на ИКТ-базирани системи и модели в SHARE.

Центърът предоставя възможности за обучение на студенти, докторанти и експерти за:

- работа с панелни национални и международни данни;
- обработки, изчисления и експертни анализи;
- координиране, адаптиране и организиране на набирането на панелни данни в рамките на SHARE, и др.

Уебсайт на SHARE ERIC България“ и повече информация: <https://share-eric-bulgaria.bg/>

• „Дигитално разделение и социални неравенства: равнища, актьори и взаимодействия“

„Дигитално разделение и социални неравенства: равнища, актьори и взаимодействия“ е интердисциплинарен проект на ИФС, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ по договор КП-06 ПН55/7 от 2021 г., с тригодишен срок за изпълнение.

Научният колектив включва: социолози, политолози, специалисти връзки с обществеността от ИФС, СУ, УНСС и Бургаския свободен университет. Ръководител е: проф. д-р Румяна Стоилова, участват: проф. д-р Петя Кабакчиева (СУ), доц. д-р Румяна Желева (ИФС), доц. д-р Калоян Харалампиев (СУ), гл. ас. д-р Камелия Петкова (ИФС), гл. ас. д-р Стефан Марков (ИФС), гл. ас. д-р Мартин Константинов (ИФС), гл. ас. д-р Цочо Златков (ИФС), гл. ас. д-р Мариета Христова (УНСС), ас. д-р Светломир Здравков (ИФС), спец. Владимир Владов (ИФС) и д-р Виляна Русева (БСУ).

Целта на проекта е да бъдат изследвани възможностите за разширяване на реално извлечаните онлайн ползи, за подобряване на жизнените шансове за различни категории потребители, за намаляване на социално-икономическите и социално-демографските неравенства посредством технологичния преход към дигитализация.

Резултати от проекта през първия етап 2021–2023:

- Разработен е цялостен *теоретичен модел* за изследване на социалните неравенства в процеса на дигитализация. Идентифицирани са три основни групи неравенства: 1. Социално икономически неравенства – по образование, доход, социо-професионален статус; 2. Индивидуални неравенства, базирани на пол, етнос и възраст; 3. Регионални неравенства.
- Задълбочихме проучването и прилагането на съществуващи *методологически и теоретични подходи* за изучаване на неравенствата чрез дигитализация, като добавихме към понятийния инструментариум на изследването по темата за дигитализацията концепциите за диаспора и транснационализъм Brinkerhoff, J. M. (2009), Chaloyan, A. (2017).
- Създадена е *електронна библиотека* със селектирани заглавия на книги и статии на български и на английски език, свързани с дигиталното разделение и социалните неравенства. В електронната библиотека за момента са въведени 67 заглавия в пълен текст. В момента този ресурс е достъпен само за членове на екипа;
- Проведен е вторичен анализ на индивидуални количествени данни в международен аспект въз основа на Европейското социално изследване (ESS) и Международната програма за социални изследвания (ISSP) по темите за влиянието на дигитализацията върху *участието в допълнителни курсове и обучения*. Установено е, че в международен, сравнителен аспект в България е най-силна зависимостта на готовността за участие в допълнително обучение от възможността обучението да доведе до по-високо заплащане;
- Изследвана е *дигиталната комуникация* и ролята ѝ за баланса работа–личен живот. Установено е, че висококвалифицираните служители получават от преките си мениджъри подкрепа, за да балансират личен и професионален живот, включително чрез работа от дома. Но за същата професионална група онлайн комуникацията пречи в по-голяма степен на връзките между двете области.
- Проведохме 39 интервюта и 10 фокус групи, които са анализирани и включени в презентациите пред конференции и в публикуваните статии.
- Изготвен е *медийен мониторинг* на публикации по темата за уязвимите групи в процеса на дигитализация. Извод от медийния мониторинг е за наличието на „контролирани мрежи за влияние“, термин, зад който стои действително добре организирана мрежа за информационно влияние и пропаганда. Поляризацията в нивото на медийната грамотност е значим социален и изследователски проблем.

Осъществен е трансфер на научно знание в резултат на участието на членовете на екипа в кръгла маса, организирана от БСК, от Фондация „Аденауер“, проведена е фокус група с екипа на Икономическия и социален съвет, общини като заинтересовани страни в процеса на дигитализация в общините Пловдив (<https://www.plovdiv.bg/95462/>), Бургас, Своге и Кюстендил. Участието с презентация в Кръгла маса „Дигитално неравенство и разделение на пазара на труда“ от 05.06.2023 г. София, БСК, може да бъде проследена от 1. ч. 27 мин.: <https://www.youtube.com/watch?v=eYLWr0mV3iQ>.

Видео интервю за онлайн сайта „Българска наука“: <https://nauka.bg/digitalni-neravenstva/>;
<https://www.facebook.com/100083389568571/posts/pfbid02sauzujYB3YqGPm5MyewLVCx9tUtxPpEHJW16Qa4tmdfsdvof8DwBfUVqs3aaIPXVI/?sfnsn=mo&d=n&vh=e>.

Възможности за сътрудничество:

Проектът дава възможности на студенти, докторанти и млади учени да се включат в теренната работа по проекта – провеждането на интервюта и групови дискусии, транскрибиране и анализиране на набраната информация. Провежда се обучение за работа с количествени данни от Европейското социално изследване и Международната програма за социални изследвания .

Екипът на проекта си сътрудничи с граждански организации, със структурите на публичната администрация, с работодателски организации по темите, свързани с дигитализацията и мястото в този процес на уязвими групи – възрастни служители, живеещи в малки населени места, хора с ниско образование и работещи в сектори, засегнати от дигитализацията и нуждите от допълнителна квалификация.

За повече информация и достъп до научно-популярни текстове по проекта:

<https://ips-bas.org/digitaldividebg/>

Фейсбук страница на проекта: <https://www.facebook.com/DigitalDivideBG>

Ръководител на проекта: проф. дсн Румяна Стоилова – rstoilova@bas.bg; rumiana.stoilova@gmail.com

• MILIEU: “Women, Disability and Inclusion – Scientific Excellence in Bulgaria”

Проект MILIEU: “Women, Disability and Inclusion – Scientific Excellence in Bulgaria” се финансира по програма Хоризонт 2020 на ЕК. **Основната цел** на MILIEU е да повиши капацитета на ИФС и БАН за изследвания в областта на жените с увреждания чрез интензивен научен обмен с водещи международни институции. **Фокус** на проекта е стимулирането на върхови научни постижения чрез създаването на условия за повишаване на международната свързаност и видимостта и репутацията на учените от ИФС и БАН, с акцент върху младите учени, както и повишаване на капацитета на учените да привличат финансиране и реализират научните си изследвания.

MILIEU с неговите мащаби и иновативна формула е инструмент, чрез който изследователите в ИФС и в БАН да утвърдят лидерските позиции, които заемат в българската научна общност.

Проектът предоставя следните възможности за докторанти и млади учени:

- Участия в семинари и обмяна на опит с водещи чуждестранни учени в областта на изследване на проблемите на жените с увреждания и тяхната интеграция;

- Участия в семинари и обмяна на опит, свързан с аспектите на пола, уврежданията и интеграцията и отражението им в областта на индивидуалните изследователски интереси;
- Методологически обучения и семинари;
- Обучения за начини на и механизми за привличане на финансиране на научни изследвания в собственото изследователско поле посредством проектно финансиране;
- Обучения за управление на проекти;
- Участия в семинари и други обучителни сесии, свързани с повишаване на видимостта и разширяване на мрежата от международни контакти;
- Участия в уъркшопи за публикационни стратегии;
- Участия в международни конференции;
- Участия в докторантски училища;
- Участие в подготовка на проектни предложения за привличане на проектно финансиране в областта на индивидуалните изследователски интереси;
- Визити и обучения в партньорските институции;
- Публикуване на научни статии във водещи научни списания.

Уебсайт на проекта: <https://milieu-h2020.eu>

За контакт: info@milieu-h2020.eu; доц. д-р Люба Спасова, координатор на проекта – lpasova@bas.bg

• Европейско социално изследване (ЕСИ)

В България ЕСИ се провежда от Консорциум ESS ERIC – Bulgaria (основан 2018), който обединява

шест организации: УНСС, ИФС – БАН, НСИ, Българска социологическа асоциация (БСА), Агенция за социални анализи (АСА) и Съюз на икономистите в България (СИБ). Консорциумът е включен в Националната пътна карта на България за научни изследвания от 2018 година.

Възможностите за включване на студенти в ЕСИ са под формата на стажове или директно включване:

1. В обучения за анкетьорите – това са методически обучения, които запознават с технологията и инструментариум на ЕСИ.
2. Като анкетьори при реализирането на самото изследване.
3. Като анализатори – могат да се включат на етапа на статистико-математическия анализ на данните от ЕСИ, а също и при разработване на статии.

Участието в подготовката на изследването се заплаща, както и анкетьорският труд.

Уебсайт на проекта: <http://www.ess-bulgaria.org/>

Ръководител на проекта от страна на ИФС: проф. д-р Емилия Ченгелова – chengelova@gmail.com

• **BEYOND 4.0: Inclusive Futures for Europe BEYOND the impacts of Industrie 4.0 and Digital Disruption / BEYOND 4.0: Приобщаващо бъдеще за Европа. Отвъд въздействието на Индустрията 4.0 и цифровата промяна (2019 – 2023 г.)**

Проектът BEYOND4.0 има за задача да допринесе за постигането на приобщаващо европейско бъдеще, като проучи въздействието на новите технологии върху развитието на работните места, бизнес моделите и благосъстоянието.

Конкретните **цели** на BEYOND 4.0 са следните: 1. Осигуряване на нов, научен поглед към технологичната трансформация; 2. Осигуряване на ново научно знание за стратегиите на компаниите, свързани с технологичната трансформация; 3. Проучване на въздействието на технологичната трансформация върху: а) качеството, съдържанието и разпределението на труда; б) потребностите от умения; в) образованието и обучението; г) създаването на стойност от компаниите; 4. Дефиниране на политическите възможности за: а) фискална политика (например данъци за работи); б) социална политика (например безусловен базов доход); 5. Определяне на подходи и инструменти за социални инвестиции за приобщаващ растеж. BEYOND 4.0 генерира това ново знание чрез използване на иновативни методи, в т.ч. комбиниране на историческа информация, данни за ЕС като цяло, регионални изследвания и проучване на конкретни компании по метода изследване на случаи.

В проекта участват седем европейски страни – Холандия, Великобритания, Германия, България, Финландия, Франция и Испания. Координатор на проекта е холандска организация за приложни природонаучни изследвания (TNO). В рамките на проекта се предвижда да бъдат публикувани четири монографии, както и статии в академични списания, както и да бъдат организирани две големи научни конференции и множество семинари със заинтересованите страни.

Уебсайт на проекта: www.beyond4-0.eu

Ръководител на българския екип: проф. дсн Васил Киров – vassil.kirov@gmail.com

• „Усъвършенстване на преподаването по философия и гражданско образование за (IX- XII клас) чрез развиване на ключови компетентности на учениците“ (януари 2023 г. – декември 2023 г.)

Проектът цели формулирането на предложения за усъвършенстване на преподаването и обучението по философия и гражданско образование, чрез развиване на ключовите компетентности на учениците и подготовка на практикоприложни ресурси за учители и ученици.

Очакваните резултати са:

1. Създаване на научно-изследователска общност, която обединява различни подходи към философията и гражданското образование от различни дисциплини (философия, социология, политология, психология, естетика и др.) и внедрява нови техники и методики в образованието.

2. Организиране на работилници за учители, в които да насърчим създаването на уроци за развиване на компетентности и следване на модела за учене чрез преживяване.

3. Изготвяне на проектни предложения и ресурси, които подпомагат развиването на ключови компетентности през обучението по гражданско образование и философия.
4. Сформиране на мрежа от учители и изследователи за споделяне на добри практики и динамичен обмен на информация за актуалните теми на деня и обратна връзка за потребностите на българските учители и ученици.
5. Изготвяне на публикации по темата на проекта за реномирани национални и международни издания.
6. Участие в конференции за представяне на резултатите от изследователската дейност на екипа.

Ръководител на проекта: проф. дфн. Веселин Петров – petrov.vesselin@gmail.com

• **Споразумение със СУ „Св. Климент Охридски“ за ежегодни стажове за студенти на социология от СУ по научноизследователски проекти на ИФС**

Заявки се приемат в началото на всяка календарна година (м. януари – февруари).

3. Докторантури

ИФС е водещата научна организация в България за обучението и подготовката на докторанти по философия, социология и наукознание. Образователно-научната степен „доктор“ е третата степен на висше образование след ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“. Спецификата на обучението и разработването на дисертационна теза в ИФС е именно в научноизследователския профил на института: докторантите участват активно в академичния живот на секциите (9 секции по философия, 5 секции по социология и Център за емпирични социални изследвания – ЦЕСИ) и се включват в изследователски проекти и форуми.

Центърът за обучение към БАН предлага над 100 специализирани курсове за докторанти в различни научни области според личните академични интереси.

Всяка година ИФС организира Докторантска лятна школа в гр. Варна.

ИФС има акредитирани докторски програми за придобиване на ОНС „доктор“ в 3 професионални направления (философия, социология и наукознание) и 12 научни области:

- Естетика
- Етика
- История на философията
- Логика
- Наукознание
- Онтология
- Социология
- Теория на познанието
- Философия на историята
- Философия на културата, политиката, правото и икономиката
- Философия на науката
- Философия на религията и религиознание